

Най-доброто качество

Цар Брахмадатта бил справедлив и добродетелен владетел. Неговите министри също се грижели за народа по неговия пример. Всички поданици в неговото царство били щастливи.

Но един ден цар Брахмадатта се замислил: „Царският ми двор е винаги празен. Никой от моите поданици не идва при мен, за да отсъдя как да се реши някакъв спор. Нима това означава, че не съм достатъчно добродетелен и хората не ми се доверяват? Трябва непременно да разбера!“

Той повикал своите придворни и изразил пред тях съмненията си. Всички те се впуснали да хвалят качествата му, но това не го убедило. „Може би те ме ласкаят, защото се страхуват от мен,“ помислил си той.

Тогава решил да отиде предрешен в града и да разпита жителите му за качествата на цар Брахмадатта. Направил същото и в околните села. Нито един човек не посочил никакви недостатъци в характера на царя.

Междувременно в съседното царство управлявал цар Малика, който също бил прочут със своята добродетелност. Подобно на Брахмадатта, той също изпитвал съмнения относно своите качества и също отишъл предрешен в градовете и селата на своето царство. И отново като Брахмадатта не чул нито една лоша дума за себе си.

Един ден, докато пътували, двамата царе се срещнали на един много тесен път. Той бил толкова тесен, че нямало как да се разминат двете царски колесници, а едната трябвало да отстъпи на другата.

Колесничарят на цар Малика извикала на другия колесничар:

- Върни се назад! Трябва да преминем!

А колесничарят на цар Брахмадатта му отвърнал:

- Защо трябва аз да се върна? Знаеш ли кой се вози на моята колесница? Цар Брахмадатта! Ние дойдохме първи, ние трябва да минем първи.

- Така ли? А ти знаеш ли, че цар Малика се вози на моята колесница. Ние сме по-силни, ние трябва да минем първи.

Колесничарят на цар Брахмадатта се зачудил какво да прави. „И двамата са царе, и двамата са еднакво висшестоящи,“ замислил се той. Тогава го осенила идея.

- На колко години е твоят цар? – попитал той. – Редно е по-младият да отстъпи на по-възрастния.

Но се оказало, че двамата царе са на еднаква възраст. Тогава колесничарят попитал чие царство е по-голямо, но се оказало, че земите и на двамата са еднакво големи. След това се поинтересувал чия войска е по-силна, но, разбира се, се оказало, че и двете войски са еднакво силни. Накрая, почти отчаян, колесничарят рекъл:

- Разкажи ми за моралните качества на твоя цар.

Колесничарят на цар Малика започнал да сипе хвалебствия и накрая завършил:

- Той побеждава жестоките с жестокост и се отнася меко с хрисимите. Държи се благородно с благородните и лошо с лошите.

Тогава колесничарят на цар Брахмадатта описал неговите качества:

- Цар Брахмадатта остава спокоен, когато се изправи пред разгневен човек. Това негово качество успокоява отсрещния. Той спечелва на своя страна злия чрез своето благородство, скъперника чрез своята щедрост, и лъжеца чрез своята правдивост. Така че, колесничарю, върни се назад и отдай на моя господар почит, като му позволиш да премине пръв.

Като признали победата на цар Брахмадатта, цар Малика и неговият колесничар, отстъпили и му дали път.

Защо царският двор на Брахмадатта е винаги празен и никой не го търси, за да решава спорове и проблеми?

Защо двамата царе изпитват съмнения относно своите качества?

С кои морални качества цар Брахмадатта превъзхожда цар Малика?